

Бутова Є. М. ,

здобувачка вищої освіти

Харківський національний технічний університет

сільського господарства імені Петра Василенка

ЗДОБУТТЯ УКРАЇНОЮ НЕЗАЛЕЖНОСТІ – ОДНА ІЗ ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Науковий керівник:

О. В. Воронянський

кандидат історичних наук, професор

Нашій Батьківщині довелося подолати багато перешкод на шляху до самостійності, тому після розпаду Радянського Союзу було досить важко звикнути до думки, що Україна – Незалежна держава.

Процес державотворення був досить тривалим і тому для зручності його розділили на два основні періоди.

Першим був етап формування держави і права України: розпочинається він появою перших державних утворень на території сучасної України у Північному Причорномор'ї і Приазов'ї, а закінчується перед Лютневою революцією. У межах цього етапу історії чітко виділяється такий цикл подій: перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (середина I тис. до н.е. – V ст. н.е.); становлення і розвиток держави, права Київської Русі (VI – початок XII ст.); держава і право феодально-роздробленої Русі (XII-XIV ст.); суспільно-політичний лад і право в українських землях під владою іноземних загарбників (кінець XIV – перша половина XVII ст.); формування Української національної держави та її розвиток у період народно-визвольної війни 1648-1654 рр., а також автономія України у складі Росії у другій половині XVII ст.; суспільно-політичний лад і

Українське державотворення: історичний аспект

право України в період обмеження її автономії (перша половина XVIII ст.); кінцева ліквідація автономного устрою України (друга половина XVIII ст.); суспільно-політичний лад і право України у складі Російської імперії (перша половина XIX ст.); суспільно-політичний лад і право України в період проведення в Росії буржуазних реформ (друга половина XIX ст.); суспільно-політичний лад і право України на початку XX ст. (до лютого 1917 р.).

Другий, не менш значущий, період в історії державотворення України містить такі головні події: суспільно-політичний лад України після перемоги Лютневої демократичної революції (лютий-жовтень 1917 р.); українська національна державність (листопад 1917-1920 рр.); утворення Української радянської республіки, держава і право УСРР в роки громадянської війни і воєнної інтервенції; держава і право України в умовах нової економічної політики (1921 – початок 1929 рр.); держава і право України в період тоталітарного режиму (1929-1941 рр.); держава і право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.); держава і право України у перші повоєнні роки (1945 – середина 1950-х рр.); держава і право України в період десталінізації (друга половина 1950-х - перша половина 1960-х рр.); держава і право України у «Брежнєвський період» неосталінізму (середина 1960-х – середина 1980-х рр.); держава і право України в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Другий етап закінчується сьогоднішнім, – створенням незалежної Української держави.

Коли розпочалися вільні часи наш народ вже був готовий до труднощів, які випадають на долю тих, хто бажає створити надійну державу. Однак, в майбутньому нам випало зіштовхнутися із справжніми проблемами, на вирішення яких було витрачено багато не тільки часу, а й ресурсів.

Українську державу очікувало багато нелегких завдань таких, як: побудова держави і формування в ній надійного політичного устрою; складний перехід до ринкової економіки; і одне з найважчих завдань – пошук свого власного місця, серед могутніх держав світу.

Українське державотворення: історичний аспект

Досягнувши незалежність, українці розпочали активну діяльність по створенню своєї демократичної правової держави:

- 16 липня 1990 р. була прийнята «Декларація про державний суверенітет України»;
- 24 серпня 1991 р. «Акт проголошення незалежності України»;
- 8 жовтня 1991 р. прийняли Закон «Про громадянство України»;
- 6 грудня 1991 р. після присяги першої групи військових на вірність українській державі, цю дату стали вважати днем заснування Збройних сил України.

На перших президентських виборах 1 грудня 1991 року впевнену перемогу здобув Леонід Кравчук. За часи його правління в країні розпочалася спочатку інфляція, а потім гіперінфляція і стрімке падіння доходів населення. Незабаром розпочався конфлікт між парламентом та президентом, який закінчився достроковими виборами нового президента. Цю посаду очолив Леонід Кучма. Після довгої боротьби з парламентом, він зумів проштовхнути власний проект Конституції. Основний Закон прийняли 28 червня 1996 року. За новою Конституцією, Україна ставала президентсько-парламентською республікою.

Леонід Кучма розпочав рішучі економічні реформи. Насамперед, лібералізували ціни та валютний курс. У 1996 році ввели національну валюту – гривню. Однак, найважливішим заходом стала масштабна приватизація – держава позбувалася не тільки власних підприємств, але й землі. В листопаді 1994 року президент видав указ, за яким більше мільйона осіб отримали земельні паї.

Завдяки вдалим реформам Леоніда Кучму переобрали на другий строк, але це стало фатальною помилкою, через те, що він намагався повністю підкорити собі парламент.

Деякий час цілісності нашої держави нічого не загрожувало, поки в листопаді 2013 року Віктор Янукович, тодішній президент, не відмовився

підписати Угодо про асоціацію з Європейським Союзом. Таке рішення викликало обурення у певної частини громадян і вони розпочали акцію протесту на Майдані Незалежності ввечері 21 листопада. Віктор Янукович спробував придушити виступ і 30 листопада правоохоронці жорстоко розігнали демонстрантів, більшість з яких була студентами. Але результати виявилися протилежними до очікуваних. Невеликий студентський Євромайдан переріс у масовий протестний рух, відомий як Революція Гідності.

Росія вирішила скористатися внутрішньою нестабільністю в Україні і розпочала агресію проти неї. Наприкінці лютого 2014 року біля парламенту та уряду Криму з'являються «зелені чоловічки» — військові без розпізнавальних знаків. Вони блокували українські військові частини та розпочали підготовку до окупації півострова. На такий жест Україна відповіла антитерористичною операцією.

Гарячу фазу протистояння спробували призупинити підписанням «Мінських угод» у вересні 2014 та лютому 2015 року. Ці угоди сприяли тому, що конфлікт перейшов у «холодну фазу», однак він і досі залишається не розв'язаним.

Література:

1. Воронянський О. В. Проблема формування політичних інститутів у контексті конкурентної боротьби еліт. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Питання політології*. 2012. №. 21. С. 75-79.

2. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі. *Сучасне суспільство*. 2014. №. 1. С. 15-28.

3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук» ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.

4. Воронянський А. В. История Украины. Харьков : «Парус», 2005. 554 с.

5. Воронянський О. Національна еліта сучасної України: проблема визначення. *Українознавчий альманах*. 2012. №. 8. С. 205-207.

6. Калініченко В. В., Воронянський О. В., Калініченко В. В. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. Навчальний посібник. Харків: Оберіг, 2016. 440 с.

8. Voronianskyi O. V. Національна ідея в політико-комунікативному дискурсі: постановка проблеми. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*. 2016. №. 1. С. 24-28.

9. Voronyanskyi O. Суверенітет: проблема суб'єктності. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*. 2018. №. 3. С. 15-19.